

Nr 8.

Ankom till riksdagens kansli den 24 september 1919 kl. 3 e. m.

Tredje särskilda utskottets utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad utbildningstid för vissa värnpliktiga av 1919 års klass m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

Närvarande: herrar Kvarnzelius, friherre Fleming, Nilsson i Kabbarp, Klefbeck, C. G. Ekman, Widell, Oscar Olsson, Johansson i Friggeråker, Liuder, Alexanderson, K. G. Westman, greve Spens, Pettersson i Bjälbo, Larsson i Västerås, Rehn, Andersson i Gävle, Nilsson i Landeryd*), Anderson i Råstock, Lindley, Andersson i Knäppinge, Hansson i Stockholm, Hammarskjöld, Wikström och Hamrin.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Till tredje särskilda utskottet hava riksdagens kamrar för förberedande behandling hänvisat en den 2 augusti 1919 dagtecknad proposition, nr 9, däruti Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

om ändrad utbildningstid för vissa värnpliktiga av 1919 års klass m. m.

Härigenom förordnas som följer:

§ 1.

Utan hinder av vad i § 27 värnpliktslagen stadgas rörande värnplikts utbildningstid må Konungen förordna,
dels att första tjänstgöringen för vapenföra värnpliktiga av 1919 års klass, med undantag av dem, som nämnas under B eller C i § 27 mom. 1, skall

vid fotfolket utgöra etthundratjugu dagar och taga sin början under första eller andra året,
 vid trängen i egentlig trängttjänst och i sjukbärartjänst utgöra etthundratjugu dagar,
 vid trängen i egentlig sjukvårdstjänst utgöra etthundrafemtio dagar och taga sin början under andra året, samt
 vid intendenturtrupperna utgöra etthundraåttio dagar;
dels ock att tjänstgöringstiden för icke vapenföra värnpliktiga av 1919 års klass, med undantag av dem, som nämnas under B eller C i § 27 mom. 2, skall utgöra sammanlagt tvåhundra tio dagar.

§ 2.

Uti § 26 mom. 2 och 3 värnpliktslagen föreskriven uttagning för utbildning till underbefäl eller fackmän skall icke äga rum bland värnpliktiga, tillhörande 1919 års klass.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

I sammanhang med remitterandet av nämnda proposition hava till utskottet överlämnats några i anledning av densamma inom kamrarna avgivna yttranden.

Motioner.

Vidare hava till utskottets förberedande behandling hänvisats följande i anledning av förenämnda proposition inom kamrarna väckta motioner, nämligen

inom första kammaren:

nr 5 av herr *Johan Nilsson* i Malmö, däruti motionären hemställt, att riksdagen måtte besluta att reducera övningstiden för alla kategorier värnpliktiga av 1919 års klass, tillhörande härens och marinens olika vapenslag, till 90 dagar; samt

att de värnpliktiga av samma årsklass, som annars skulle fullgjort sin värnplikt i en sammanhängande längre tjänstgöring, må anses ha fullgjort denna med den sålunda reducerade övningstiden för 1920;

nr 6 av herr *Wigforss*, däruti motionären hemställt,

att under år 1920 inkallelse av värnpliktiga icke skall äga rum, såvida ej Konungen finner särskilda förhållanden oundgängligen påkalla

sådan inkallelse; dock att inkallelse må ske till det antal, som för vård av hästar och materiel eller för viss säkerhetstjänst vid marinen är oundgängligen nödvändigt.

Därjämte har motionären anhållit, att utskottet måtte formulera den lagtext, som vid bifall till motionen är erforderlig.

nr 8 av herr *Lindhagen*, däruti motionären hemställt,

att riksdagen med anledning av propositionerna nr 7, 8 och 9 ville besluta fullständigt inställande av de övningar, som i propositionen beröras, och i varje fall skänka landet någon väsentlig lättnad utöver den tämligen principiösa och obetydliga nedsättning i övningarna, som i propositionerna förordas; samt

inom andra kammaren:

nr 15 av herrar *Hedvall* och *Jensen*, däruti motionärerna gjort enahanda hemställan som uti ovannämnda av herr Wigfors inom första kammaren avgivna motion nr 6,

nr 16 av herr *Hansson* i Rättvik, däruti motionären hemställt,

att riksdagen, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 9, må besluta, att samtliga värnpliktsövningar — däri inbegripet jämväl repetitionsövningar — tillsvidare och intill dess resultatet av en utredning rörande minskning av militärbördorna föreligger må helt inställas; samt

nr 17 av herrar *Söderhielm* och *Hammar skjöld*, däruti motionärerna beträffande det av Kungl. Maj:t framlagda lagförslaget hemställt,

att § 1, tredje stycket, må erhålla följande lydelse: »vid fotfolket utgöra etthundrafemtio dagar och taga sin början under första eller andra året», samt

att § 2 måtte utgå eller ock ersättas av en bestämmelse, att första tjänstgöringen för underbefäl och fackmän må, på sätt Konungen närmare bestämmer, fullgöras i tvenne omgångar under första och andra eller under andra och tredje åren.

Till utskottet har därjämte överlämnats ett i anledning av herr Lindhagens förenämnda motion inom kammaren avgivet yttrande.

Vad beträffar den av herr Hansson i Rättvik avgivna motionen har utskottet ansett sig förhindrat upptaga densamma till behandling, sedan konstitutionsutskottet gillat talmannens i första kammaren vägran att framställa proposition på remiss av en inom kammaren väckt motion av enahanda lydelse.

Utskottet, som i sammanhang med den kungl. propositionen förehåft till behandling övriga ovannämnda motioner — den av herr Lindhagen avgivna i vad den avser de värnpliktsövningar, som i propo-

Utskottets
yttrande.

tionen beröras — har jämlikt § 46 riksdagsordningen anhållit om upplysningar i följande hänseenden:

1:o) Huruvida någon plan för icke vapenföras inkallelser funnes eller om dessa inkallelser kunde ordnas så, att de icke föregrepe provningen av en ytterligare avkortning?

2:o) Huruvida några särskilda skäl talade mot att första tjänstgöringen för i lagförslaget berörda truppslag gjordes till tiden likformig?

3:o) Huru stor ungefärlig besparing för statsverket och huru stor ungefärlig besparing av dagsverken för det produktiva arbetet, som avsåges genom Kungl. Maj:ts proposition?

4:o) Huruvida med den av Kungl. Maj:t föreslagna omläggningen av tjänstgöringstiden utbildningen av studenter och med dem i värnplikthänseende likställda kunde tillfredsställande ordnas? samt

5:o) Angående de planer, som kunde vara uppgjorda för användandet av den av Kungl. Maj:t föreslagna övningstiden, särskilt vad infanteriet beträffade.

Med anledning härav har utskottet med skrivelse den 13 september 1919 fått till sig överlämnade de såsom bilagor till detta utlåtande fogade skrivelser från chefen för generalstaben och chefen för lantförsvarsdepartementets kommandoexpedition samt arméförvaltningen och marinförvaltningen.

Efter tagen del av handlingarna i ärendet får utskottet anföra följande.

Enligt gällande värnpliktslag är första tjänstgöringen för *vapenföra värnpliktiga* — undantagandes studenter och med dem i värnplikthänseende likställda — bestämd

vid fotfolket till 250 dagar med början under första året,

vid trängen i egentlig trängtjänst och i sjukbärartjänst till 150 dagar med början under första eller andra året,

vid trängen i egentlig sjukvårdstjänst till 180 dagar med början under första året, samt

vid intendenturtrupperna till 210 dagar med början under första eller andra året,

Icke vapenföra värnpliktiga — undantagandes studenter och med dem i värnplikthänseende likställda — äro enligt gällande värnpliktslag skyldiga att, på sätt Konungen förordnar, under fredstid för sin utbildning tjänstgöra sammanlagt 240 dagar. Denna tjänstgöring fullgöres antingen i en följd med början under första eller andra året eller ock med en första och en andra tjänstgöring under de tre första åren.

Enligt § 26 mom. 2 och 3 värnpliktslagen skola för utbildning till *underbefäl eller fackmän* uttagas: av fotfolket och trängen i egentlig trängttjänst samt intendenturtrupperna tilldelade vapenföra värnpliktiga högst 14 procent och av trängen i sjukbärartjänst och i egentlig sjukvårdstjänst tilldelade vapenföra värnpliktiga högst 10 procent. För ifrågavarande värnpliktiga utgör första tjänstgöringen vid fotfolket 310 dagar samt vid trängen och intendenturtrupperna 275 dagar.

Kungl. Maj:t föreslår nu,

1:o) att tiden för första tjänstgöringen för *vapenföra värnpliktiga* av 1919 års klass — studenter och likställda undantagna — avkortas vid fotfolket med 130 dagar eller från 250 dagar till 120 dagar, vid trängen i egentlig trängttjänst och i sjukbärartjänst med 30 dagar eller från 150 dagar till 120 dagar, vid trängen i egentlig sjukvårdstjänst likaledes med 30 dagar eller från 180 dagar till 150 dagar, samt vid intendenturtrupperna ävenledes med 30 dagar eller från 210 dagar till 180 dagar;

2:o) att tjänstgöringstiden för *icke vapenföra värnpliktiga* av 1919 års klass — studenter och likställda undantagna — avkortas med 30 dagar eller från 240 dagar till 210 dagar; samt

3:o) att den uti § 26 mom. 2 och 3 värnpliktslagen föreskrivna uttagningen för utbildning till *underbefäl eller fackmän* icke skall äga rum bland värnpliktiga, tillhörande 1919 års klass.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag avser att, i avvaktan på resultatet av den förestående allmänna revisionen av vårt försvarsväsende, åstadkomma en av förhållandena redan nu påkallad inskränkning av övnings tiden för den stora huvudmassan värnpliktiga av 1919 års klass. Då emellertid den allmänna försvarsrevisionen ännu icke blivit igångsatt, måste man givetvis räkna med, att en liknande åtgärd kan komma att behöva vidtagas jämväl med avseende å värnpliktiga, tillhörande 1920 års klass. Innan man når fram till ett definitivt ordnande av vårt försvarsväsende, har man således att emotse ett provisorium, som sannolikt kommer att beröra minst två årsklasser värnpliktiga. Under sådana förhållanden måste det enligt utskottets uppfattning ligga synnerlig vikt uppå, att de åtgärder, som under provisoriet vidtagas, bliva så tillfredsställande som omständigheterna det medgiva.

Vid den granskning, som utskottet ur nu angivna synpunkt underkastat den kungl. propositionen, har utskottet ansett sig kunna biträda

den däri föreslagna avkortningen av första tjänstgöringen för *vapenföra värnpliktiga* vid fotfolket, trängen och intendenturtrupperna. Däremot har utskottet icke kunnat undgå att finna, att propositionen företer en brist i så måtto, att behörig hänsyn icke tagits till specialvapnen tilldelade värnpliktiga ävensom till studenter och med dem i värnplikts-hänseende likställda. Detta har självfallet sin grund däruti, att tiden ej medgivit utförande av den särskilda utredning, vilken ansetts erforderlig för att kunna framlägga förslag rörande ändring i omförmälda värnpliktigas tjänstgöringstid. Enligt utskottets uppfattning tala emellertid synnerligen starka skäl för att jämväl dessa båda kategorier värnpliktiga komma i åtnjutande av en avkortning av den för dem nu föreskrivna utbildningstiden. Det synes därför angeläget, att frågan härom upptages till behandling i så god tid, att förslag i ämnet om möjligt kan hinna föreläggas nästkommande års riksdag. Därest, såsom utskottet förutsätter, särskilda sakkunniga komma att i och för den allmänna försvarsrevisionen inom den närmaste tiden tillkallas, synes det lämpligt att åt dessa uppdraga att i nu förevarande hänseende verkställa erforderlig utredning och framlägga därpå grundat förslag.

Vidkommande härefter tjänstgöringstidens längd för *icke vapenföra* har utskottet jämväl funnit sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag. I likhet med försvarskommissionen och i anslutning till vad föredragande departementschefen uti sitt till statsrådsprotokollet avgivna yttrande i ämnet anført, förutsätter emellertid utskottet, att därest genom senare beslut om repetitionsövningarnas inskränkning den sammanlagda utbildningstiden för de fotfolket tilldelade vapenföra värnpliktiga kommer att understiga 210 dagar, motsvarande avkortning av tjänstgöringstiden bör äga rum såväl för de icke vapenföra som för trängen och intendenturtrupperna tilldelade värnpliktiga. Då av handlingarna i ärendet framgår, att en del icke vapenföra av 1919 års klass redan befinna sig i tjänstgöring, bör uppmärksamhet ägnas däråt, att dessa, så vitt möjligt är, icke komma att fullgöra längre tjänstgöring än som kan bli för de icke vapenföra av denna årsklass bestämd.

Vad slutligen angår frågan om inställande av den i § 26 mom. 2 och 3 värnpliktslagen föreskrivna uttagningen för utbildning till *underbefäl eller fackmän*, anser sig utskottet böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts härutinnan framställda förslag.

Genom vad utskottet nu anført och tillstyrkt, vilket självfallet icke får anses vara i något avseende prejudicerande för den kommande försvarsrevisionen, torde de till utskottets förberedande behandling hänskjutna motionerna i ämnet få anses besvarade.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1:o) att Kungl. Maj:ts i propositionen nr 9 framställda förslag må av riksdagen bifallas;

2:o) att herr Johan Nilssons i Malmö motion nr 5, herr Wigforss motion nr 6, herr Lindhagens motion nr 8, i vad den avser de övningar, som i Kungl. Maj:ts proposition nr 9 beröras, herrar Hedvalls och Jensens motion nr 15 samt herrar Söderhielms och Hammarskjölds motion nr 17 må, i den mån de icke kunna anses besvarade genom utskottets under 1:o gjorda hemställan, icke föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 24 september 1919.

På tredje särskilda utskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Reservationer:

av herr *Hammar skjöld*, som, med instämmande av herrar *Pettersson* i Bjälbo, *Widell*, greve *Spens*, *Nilsson* i Landeryd och *Andersson* i Knäppinge, ansett, att utskottets yttrande bort hava följande lydelse:

»Vad beträffar — — — — — värnpliktiga, tillhörande 1919 års klass.

Enligt utskottets uppfattning måste ligga synnerlig vikt uppå, att, då fråga är om en inskränkning av övningstiden för de värnpliktiga, de åtgärder, som vidtagas under tiden intill ett definitivt ordnande av vårt försvarsväsende, bliva så tillfredsställande som omständigheterna medgiva. Varken den utredning, som åtföljt vederbörlig proposition, eller förebragts inom utskottet, har emellertid lyckats ådagalägga, att de nu föreslagna åtgärderna i fråga om 1919 års klass ens i huvudsak kunna betraktas såsom tillfredsställande. Av chefens för lantförsvarsdepartementet kommandoexpedition, till utskottets betänkande fogade skrivelse den 4 september 1919 synes nämligen framgå, att icke ens några planer för utbildningen eller någon uppgift om det mål, som man med densamma vill uppnå, föreligga. Det riktigaste synes därför vara, att för flertalet av ifrågavarande värnpliktiga fastställa den i 1901 års värnpliktslag stadgade övningstiden, beträffande vilken ju erfarenhet föreligger.

Att en dylik uppfattning icke varit främmande för föredragande

departementschefen framgår för övrigt tydligt av dennes yttrande uti propositionen nr 110 till årets lagtima riksdag. Där yttrar han nämligen: »Då nu fråga är om begränsning av tjänstgöringstiden för infanteriet tilldelade vapenföra värnpliktiga av 1919 års klass, kunde det givetvis ligga nära till hands att härvid anknyta till den ordning, som var bestämd i 1901 års värnpliktslag.» Den ytterligare besparing av arbetskraft för det produktiva arbetet och å de militära anslagen, som torde avses med åtgärden att minska första tjänstgöringen icke till den i 1901 års värnpliktslag bestämda, eller 150 dagar, utan till den nu föreslagna, eller 120 dagar, kan dock ingalunda anses vara av den betydelse, att det för densammas vinnande kan vara berättigat att äventyra utbildningsresultatet. Den militära erfarenheten synes nämligen visa, att 150 dagars första tjänstgöring vid infanteriet är den kortaste, som möjliggör utbildning i truppförband av sådan styrka, att det därmed under regementsövningarna avsedda ändamålet åtminstone i huvudsak kan ernås.

För närvarande torde det knappast vara möjligt att med säkerhet bedöma, huru lång första tjänstgöring, som med stöd av erfarenheterna från världskriget måste anses erforderlig för att den värnpliktige må på ett tillfredsställande sätt kunna fullgöra sina åligganden under i krig förekommande förrättningar.

Då utskottet alltså finner sig böra förorda, att övningstiden för de värnpliktiga av 1919 års klass bestämmes till det antal dagar, som föreslås i herrar Söderhielms och Hammarskjölds motion, sker detta under förutsättning, att härvid är fråga om ett rent provisorium, gällande endast 1919 års klass. Utskottet förutsätter, att beträffande 1920 års klass utredning igångsättes i så god tid och bedrives med sådan skyndsamhet, att ett på fullt tillfredsställande utredning grundat förslag i denna fråga kan föreläggas instundande riksdag.

I samma mån som den första tjänstgöringen för flertalet vapenföra värnpliktiga vid infanteriet inskränkes, måste det anses nödvändigt för att tillgodose underbefäls- och special- eller fackutbildningen antingen att anställa en tillräcklig, fast anställd manskapspersonal eller ock att uttaga erforderligt antal värnpliktiga till särskild underbefäls- och fackutbildning under längre tid än övriga värnpliktiga. Då nu vakanserna i den i och för sig ganska fåtaliga fast anställda manskapspersonalen vid infanteriet uppgå till mera än 50 % av hela antalet enligt stat, kan det ingalunda anses välbetänkt att nu inställa utbildningen av underbefäl och fackmän bland de värnpliktiga.

Ännu allvarligare erinringar måste en dylik åtgärd framkalla, om man betänker, dels att utbildning av underbefäl och fackmän enligt

1914 års värnpliktslag hittills ägt rum endast inom 3 årsklasser, dels att alla erfarenheter från världskriget tyda på att behovet av personal med särskild fackutbildning numera måste anses vara avsevärt större än vad man år 1914 hade anledning att beräkna.

På grund härav har utskottet ansett sig böra tillstyrka bifall till den av herrar Söderhielm och Hammarskjöld väckta motionen även i vad angår uttagning och utbildning av underbefäl och fackmän, varvid utskottet velat förorda bifall till det av motionärerna i andra hand framställda alternativet.

Utskottet hemställer alltså:

1:o) att riksdagen må — under förklarande att den i Kungl. Maj:ts proposition nr 9 föreslagna lag icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas — med anledning av Kungl. Maj:ts proposition samt herrar Söderhielms och Hammarskjölds motion nr II:17 för sin del antaga följande

Lag

om ändrad utbildningstid för vissa värnpliktiga av 1919 års klass m. m.

Häri genom förordnas som följer:

§ 1.

Utan hinder — — — vid fotfolket utgöra etthundrafemtio dagar — — — tvåhundra tio dagar.

§ 2.

Första tjänstgöringen för uti § 26 mom. 2 och 3 värnpliktslagen omförmälda värnpliktiga må, på sätt Konungen närmare bestämmer, fullgöras i tvenne omgångar under första och andra eller andra och tredje åren.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

2:o) att herr Johan Nilssons i Malmö motion nr 5, herr Wigforss motion nr 6, herr Lindhagens motion nr 8, i vad den avser de övningar, som i Kungl. Maj:ts proposition nr 9 beröras, samt herrar Hedvalls och Jensens motion nr 15 må, i den mån de icke kunna anses besvarade genom utskottets under 1:o gjorda hemställan, icke föranleda någon riksdagens åtgärd.»

av friherre *Fleming*, vilken yrkat, att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 9 icke måtte av riksdagen bifallas.

Bilagor.

Till KONUNGEN.

Underdånigt yttrande rörande nedan angivna, av tredje särskilda utskottet vid 1919 års urtima riksdag i anledning av Kungl. Maj:ts proposition den 2 augusti 1919, nr 9, med förslag till lag om ändrad utbildningstid för vissa värnpliktiga av 1919 års klass m. m., i skrivelse den 22 samma månad framställda spörsmål, nämligen:

2:o) Huruvida några särskilda skäl tala mot att första tjänstgöringen för i lagförslaget berörda truppslag göres till tiden likformig?

4:o) Huruvida, med den av Kungl. Maj:t föreslagna omläggningen av tjänstgöringstiden utbildningen av studenter och med dem i värnpliktshänseende likställda kan tillfredsställande ordnas?

I. Frågan om första tjänstgöringstidens likformighet i anseende till tiden för de vapenföra värnpliktiga vid fotfolket, vid trängen i egentlig trängtjänst och i sjukbärartjänst, vid trängen i egentlig sjukvårdstjänst samt vid intendenturtrupperna.

Vid besvarandet av denna fråga torde det icke vara ur vägen att erinra där-om, att första tjänstgöringen icke kan betraktas utslutande för sig, utan måste även ses i förhållande till och i samband med antalet *repetitions-(regements-)övningar* och dessas längd.

Den allmänna principen i detta avseende bör beträffande de till soldater, ryttare, artillerister o. s. v. utbildade värnpliktiga vara, att tiden för den första tjänstgöringen verkligen medger bibringandet av den soldat- (ryttar-, artillerist- o. s. v.) utbildning, som erfordras för att den värnpliktige må på ett tillfredsställande sätt kunna fullgöra sina åligganden under i krig förekommande förrättningar, samt att den värnpliktige undergår de repetitionsövningar, som äro erforderliga för att vidmakthålla under soldatutbildningen förvärvade kunskaper och färdigheter samt för att möjliggöra utbildning i truppförband av sådan styrka,

att det därmed avsedda ändamålet vinnes. Det är ock med hänsyn till dessa krav ävensom med hänsyn till möjligheten att anordna en så tillfredsställande utbildning som låter sig göra och därav för försvaret hämta gynnsammast möjliga utbyte, som inom den för de olika truppslagen bestämda sammanlagda tjänstgörings- (utbildnings-) tiden denna fördelats mellan en första tjänstgöring samt lämpligt och erforderligt antal repetitions- (regements-) övningar.

Nu berörda förhållanden äro särskilt behandlade och utvecklade i förslaget till 1901 års härordning. Vad där anförts torde i sina huvuddrag allt fortfarande gälla.

Ifrågavarande förslag var nämligen byggt på en lika lång sammanlagd utbildningstid för de värnpliktiga men denna kunde på goda grunder icke likformigt fördelas vid de särskilda truppslagen, utan fördelningen mellan första tjänstgöring och repetitionsövningar måste regleras efter de *särskilda truppslagens behov*. Samma grunder hava även kommit till uttryck i nu gällande värnpliktslag.

Vad särskilt angår en till *tiden likformig första tjänstgöring* för de värnpliktiga, som omförmälas i det till proposition nr 9 hörande lagförslaget, har jag, på grund av i remissen givet nådigt bemyndigande, infortrat yttranden från vederbörande truppslagsinspektörer. Nämnda myndigheter hava i dessa yttranden, vilka härhos i underdånighet bifogas (bil. 1—3), utgått från vissa alternativ, enligt vilka likformigheten skulle kunna tänkas åvägbringas. Mot vad de anfört har jag icke något att erinra.

Ävenledes har jag beträffande de värnpliktiga i sjukbärartjänst och i egentlig sjukvårdstjänst anhållit om yttrande av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse, vilket yttrande likaledes härhos i underdånighet bifogas (bil. 4). Detta yttrande föranleder icke någon erinran från min sida.

II. Frågan om utbildningen av studenter och med dem i värnpliktshänseende likställda under de förhållanden, som uppstå med den av Kungl. Maj:t föreslagna omläggningen av tjänstgöringstiden.

Även med den omläggning av tjänstgöringstiden, som avses enligt proposition nr 9, är det — såsom ock de i ämnet infortrade ovan omförmälda yttrandena giva vid handen — möjligt att tillfredsställande ordna utbildningen av studenter och med dem i värnpliktshänseende likställda.

Stockholm den 5 september 1919.

Underdånigst

LARS TINGSTEN.

Chef för generalstaben.

E. av Klercker.

Bil. 1.

Till Chefen för Generalstaben.

Med anledning av de i skrivelsen den 1 innevarande månad, nr 362, framställda frågorna får jag äran härmed anföra följande.

1:o) En ändring av den för huvuddelen av infanteriet tilldelade vapenföra värnpliktiga föreslagna längden av första tjänstgöringen till överensstämmelse med övriga i nämnda propositionen nr 9 nämnda truppslag skulle innebära en ökning från 120 till 150 respektive 180 dagar. Mot en sådan utsträckning av tiden för första tjänstgöringen vid infanteriet finnes ingenting att erinra, dock endast under den förutsättningen, att antalet och längden av repetitionsövningarna förbliva oförändrade.

2:o) Utbildningen av studenter och med dem i värnpliktshänseende likställda kan, vad de *vanliga studentkompanierna* beträffar, på ett tillfredsställande sätt ordnas genom en omkastning till tiden av de i g.o. nr 675/1915 omnämnda femte och sjätte perioderna.

För *studentkulsprutekompaniet* behöver ingen ändring vidtagas och ej heller beträffande *de medicine studerandenas* militärutbildning.

Stockholm den 2 september 1919.

LARS BERGSTRÖM.

Inspektör för infanteriet.

G. W. Törngren.

Bil. 2.

Till Chefen för Generalstaben.

Med anledning av generallöjtnantens skrivelse denna dag, nr 362, får jag, såsom svar å i skrivelsen framställda spørsmål, äran framhålla följande synpunkter.

I. Tala några särskilda skäl mot att första tjänstgöringen för i lagförslaget (prop. nr 9 vid urtima riksdagen) berörda truppslag göres till tiden likformig?

Likformighet kan vinnas genom att:

1) Första tjänstgöringen för värnpliktiga tilldelade trängen i egentlig sjukvårdstjänst minskas från föreslagna 150 dagar till 120 dagar.

För närvarande utgör första tjänstgöringen för värnpliktiga tilldelade trängen i egentlig sjukvårdstjänst 180 dagar. Av dessa ägnas de två första månaderna

åt ren militär utbildning och de fyra återstående åt sjukhusutbildning. Efter dennas slut återkomma de värnpliktiga till trängkårerna för att deltaga i repetitionsövning, varunder de tillsammans med värnpliktiga tilldelade trängen i sjukbärartjänst ingå i sjukvårdskompani och deltaga i dettas marscher, övningar i upprättande av förbandsplatser m. m. Under sistnämnda övningar ingå de i och bilda sjukvårdskompaniets förbinderiavdelning och deras närvaro är ett villkor för dessa övningars fältmässiga bedrivande enligt nu gällande föreskrifter.

Det torde härav vara tydligt, att den rent militära utbildningen av värnpliktiga i egentlig sjukvårdstjänst icke lämpligen kan åsidosättas. Som förut nämnts pågår den för närvarande under två månader i början av första tjänstgöringen, och minst den tiden är för ändamålet erforderlig. Härav torde i sin ordning följa, att minskning i den nuvarande tiden för soldatutbildningen ogynnsamt inverkar på denna, och detta i desto högre grad, ju större minskningen bliver.

2) *Den föreslagna första tjänstgöringen för värnpliktiga tilldelade trängen i egentlig trängtjänst och sjukbärartjänst ökas så, att den kommer omfatta samma dagantal, som föreslagits för värnpliktiga i egentlig sjukvårdstjänst, nämligen 150 dagar.*

Då det visat sig vara förenat med svårighet att få den nu fastställda tiden för första tjänstgöringen för värnpliktiga i egentlig trängtjänst och sjukbärartjänst — 150 dagar — att för sitt ändamål räcka, gäller härom vad nyss blivit sagt.

3) *Första tjänstgöringen för samtliga trängen tilldelade värnpliktiga göres lika lång, som den för intendenturtrupperna föreslagna, nämligen 180 dagar.*

Härigenom skulle värnpliktiga i egentlig sjukvårdstjänst erhålla i nu gällande värnpliktslag föreskriven första tjänstgöring.

För dem i egentlig trängtjänst och i sjukbärartjänst skulle första tjänstgöringen komma att ökas, vilket måste betraktas såsom en fördel.

II. Kan, med den av Kungl. Maj:t föreslagna omläggningen av tjänstgöringstiden, utbildningen av studenter och med dem i värnpliktshänseende likställda tillfredsställande ordnas?

Trängens vapenföra studenter utbildas vid trängens studentkompani med inryckning i slutet av juni.

Största delen av dem (*tränggruppen*) fortsätter utbildningen vid nämnda kompani till midsommar följande år, varefter de tjänstgöra vid vederbörlig trängkår till repetitionsövningens slut sagda år. Deras utbildning är således under tiden från midsommar till början av september beroende av övriga värnpliktigas utbildning under första tjänstgöringen. Då väl även med den av Kungl. Maj:t föreslagna omläggningen av tjänstgöringstiden trängen tilldelade värnpliktiga under ovan nämnda tid komma att vara i tjänstgöring, kan jag ej finna, att ifrågavarande omläggning kommer att inverka på utbildningen av studenterna tillhörande tränggruppen.

Återstoden av studenterna (*sjukvårdsguppen*) lämnar studentkompaniet i och för sjukhusutbildning antingen redan vid repetitionsövningens slut första året (läkarbiträden) eller i början av april andra året. Sjukhusutbildningen fortsätter sedan till repetitionsövningarnas början sistnämnda år.

För dem, som avgå från studentkompaniet vid repetitionsövningens slut första året, skall sjukhusutbildningen under en första period, till i början av april året därpå, försiggå vid infanteritruppförband inom vederbörlig arméfördelning och därefter under en andra period, till repetitionsövningens början andra året vid sjukhus. Då enligt omläggningen av tjänstgöringstiden infanteriets värnpliktiga under tiden för ovannämnda första period ej torde vara i tjänstgöring, måste sjukhusutbildningen för dessa värnpliktiga — omkring tre per trängkår — under denna tid i stället förläggas till sjukhus (lasarett), vilket utan olägenhet torde kunna ske, om utbildningen under andra perioden i stället förlägges till infanteritruppförbanden.

För dem, som i och för sjukhusutbildning avgå från studentkompaniet i början av april andra året, skall sjukhusutbildningen försiggå vid sjukhus. Den föreslagna omläggningen av tjänstgöringstiden torde därför ej inverka på denna utbildning.

Av det sagda synes mig framgå, att den ovan framställda frågan kan besvaras jakande.

Stockholm den 1 september 1919.

JOHN AMÉEN.

Inspektör för trängen.

G. Frössén.

Bil. 3.

Till Chefen för Generalstaben.

I anledning av generallöjtnantens skrivelse den 1 innevarande månad nr 362, får jag härmed äran anföra följande.

Intendenturtrupperna höra intimt tillsammans med arméns intendenturförråd. Arbetet vid dessa och särskilt vid bagerierna utföres till stor del av värnpliktiga vid intendenturtrupperna. Med den hittills gällande organisationen och tvenne inkallelser om året hava intendenturkompanierna till stor del kunnat tillgodose intendenturförrådens krav utan att därmed den rent militära utbildningen åsidosatts.

Redan den kungl. propositionens förslag om 180 dagars första tjänstgöring för de vapenföra värnpliktiga vid intendenturtrupperna innebär en betydelsefull minskning, vilken bl. a. medför, att de värnpliktigas rent militära utbildning åsidosättes, då de ofta omedelbart efter inryckningen måste tagas i anspråk för tjänst vid förråd, bagerier, slakterier och verkstäder. Med 180 dagars tjänstgöring och ny kontingents inryckning 2 gånger under året täckes teoretiskt sett kravet på att intendenturkompanierna skola hava vapenföra värnpliktiga i tjänst året om.

En minskad tjänstgöringstid vare sig till 120 eller 150 dagar måste anses omöjliggöra tanken på en någorlunda tillfredsställande militär utbildning och tvingar till tre årliga inkallelser, om tjänsten vid intendenturförråden skall kunna upprätthållas på ett för staten ekonomiskt sätt. Med tre inkallelser följer emellertid en tredelning av den lilla kontingent vapenföra värnpliktiga, som tilldelas in-

tendenturtrupperna, och därmed äro möjligheterna av militär utbildning så gott som uteslutna, allt under förutsättning att de värnpliktiga även skola användas i förråds- och liknande tjänst.

Intendenturtruppernas tvenne huvuduppgifter att lämna tillgång till utbildad personal för förplägnadskompanier och formationer i krig samt billig arbetskraft till arméns intendenturförråd såväl i fred som krig, kunna enligt min mening icke tillfredsställande lösas med den av Kungl. Maj:t föreslagna första tjänstgöringen för de vapenföra värnpliktiga vid intendenturtrupperna. Då jag hyser denna bestämda uppfattning, följer därav, att, *om den i lagförslaget angivna första tjänstgöringen för olika truppslag skall till tiden göras likformig*, densamma för intendenturtruppernas vidkommande icke lämpligen kan undergå någon minskning.

Vad rörer frågan huruvida, med den av Kungl. Maj:t föreslagna omläggningen av tjänstgöringstiden, utbildningen av studenter och med dem i värnplikts-hänseende likställda kan tillfredsställande ordnas, så röner denna utbildning ringa inflytande av den föreslagna omläggningen, särskilt som studenternas utbildning under senare delen av tjänstgöringstiden avser utbildning för tjänstgöring i intendentsbefattning. Studenternas utbildning bör sålunda, även med den föreslagna omläggningen av tjänstgöringstiden, kunna tillgodoses lika tillfredsställande som nu är förhållandet.

Stockholm den 2 september 1919.

FREDRIK FRÖLICH.

Chef för Intendenturkåren.

Filip Wikström.

Bil. 4.

Till Chefen för Generalstaben.

Sedan generallöjtnanten i skrivelse den 1 innevarande månad, D. nr 362, anhållit om upplysning rörande vissa spörsmål angående värnpliktiga vid trängen i sjukbärartjänst samt i egentlig sjukvårdstjänst, får kungl. arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse till svar härå äran anförä följande.

Orsaken till den i nådiga propositionen den 2 augusti 1919 nr 9 vidtagna skiljaktigheten i första tjänstgöringen för trängens värnpliktiga i sjukbärartjänst och för samma truppslags värnpliktiga i egentlig sjukvårdstjänst torde ligga i godtagandet av den även i vissa äldre härordningsutredningar godtagna principen, att sjukhusutbildningen är svårare förvärvad än de färdigheter, som erfordras för sjuktransport; avsikten med den till tiden olika första tjänstgöringen torde således vara att säkerställa denna sjukhusutbildning, något som, enligt styrelsens förmenande, emellertid icke äger rum genom minskande av nuvarande utbildningstid.

Erkänner man, att en god militär uppfostran är viktig för alla vapenslag och varje tjänstegren, och att för bibringande av en nödortfölg sjukhusutbildning kräves en ungefär halvårig sammanhängande tjänstgöringstid, uppstår med minskning av den nu lagstadgade tjänstgöringen avsevärda olägenheter; följaktligen tala även bestämda skäl mot att den första tjänstgöringen för värnpliktiga i egentlig sjukvårdstjänst göres till tiden likformig med den första tjänstgöringen för värnpliktiga i sjukbärartjänst, det vill säga ytterligare minskas med 30 dagar.

I detta sammanhang må erinras om det samband här föreliggande värnpliktsfråga äger icke endast med krigsberedskapen i allmänhet utan jämväl med det militära utbildningsarbetet under fred och med behovet av sjukvårdspersonal vid truppförbanden samt om de ekonomiska konsekvenser, som åtgärder i här föreliggande avseende föranleda.

Då staten ju icke kan vara betjänad med bristfällig hälso- och sjukvård vid armén, medför en minskning av den värnpliktiga sjukvårdspersonalens kompetens och tjänstgöringsdagar krav på ökning i annan sjukvårdspersonals kunskaper och arbetsförmåga, det vill säga eventuellt ökade kostnader för anställande av sjuksköterskor, även som av manlig fast anställd sjukvårdspersonal.

Vidden av dessa konsekvenser kan icke på förhand beräknas. Mot bakgrunden av det ovan framhållna måste emellertid en förkortning av nuvarande utbildningstid för arméns värnpliktiga sjukvårdspersonal ses.

Stockholm den 4 september 1919.

PETRUS SCHMIDT.

OSKAR NORDLANDER.

Ossian Angelin.

Till KONUNGEN.

På grund av nådig remiss den 28 sistlidna augusti får jag beträffande punkterna 1 och 5 i skrivelsen från riksdagens tredje särskilda utskott i underdånighet anföra följande.

Punkt 1.

Bestämmelser för inkallelse av icke vapenföra värnpliktiga tillhörande 1918 års klass äro redan utfärdade genom här bifogade¹⁾ generalorder nr 463 och 623/1919, vilka g. o. i sin ordning i några fall hänvisa till föreskrifterna i vissa andra, här likaledes bifogade g. o. nr (2/1917 samt 1, 2, 406, 462, 621, 625 och 627/1919).

Såsom av nyssnämnda g. o. nr 463 och 623 framgår, hava inryckningsdagar för sagda värnpliktiga i vissa fall av Kungl. Maj:t redan fastställts och tjänstgöringen också tagit sin början. I andra fall (trängen tilldelade icke vapenföra sjukvårdsmän) komma närmare bestämmelser härutinnan att längre fram av Kungl. Maj:t utfärdas. I alla dessa fall grundas Kungl. Maj:ts beslut på av vederbörande militärmyndigheter avgivna förslag, vilka förslag åter måst grundas på av dem uppgjorda planer.

Ifrågavarande icke vapenföra värnpliktigas tjänstgöring avser viss yrkestjänst eller viss yrkesutbildning. Därest tjänstgöringstiden för dem nu avkortas, bliver följden, dels att yrkesarbetare icke i beräknat antal eller under beräknad tid komma att stå till förfogande i vederbörliga verkstäder, dels att yrkesutbildningen icke kan erhålla avsedd omfattning. De för denna utbildning utfärdade bestäm-

¹⁾ Vid skrivelsen såsom bilagor fogade generalorder hava icke ansetts böra här intagas.

melserna, vilka äro utarbetade under förutsättning av hittills anbefalld tjänstgöringstid, kunna då icke heller oförändrade tillämpas. I detta avseende hänvisas

beträffande utbildning i intendenturbefattning till g. o. nr 691/1919,
 » » i teknisk tjänst till g. o. nr 687/1919,
 » » till läkarbiträden samt adjutanter vid sjukvårdsformationer
 och sjukhusunderofficerare till g. o. nr 1047/1919,
 » » för bilförare och bilmekaniker till g. o. nr 462/1919,
 vilka g. o. samtliga här bifogas.

Enär under utbildningstiden vissa av dessa värnpliktiga tjänstgöra i kassaförvaltningar, vid tygstationer o. s. v., kommer vid en avkortning av tjänstgöringstiden dessutom brist på biträden därstädes att under viss tid uppstå.

I de fall, då de värnpliktiga äro indelade i tjänstgöringsomgångar, vilka redan tagit sin början (ex. g. o. nr 462/1919), bliver en fullständig omläggning av gruppindelningen och av hela tjänstgöringen nödvändig; i vissa fall kan detta medföra olägenheter för de värnpliktiga själva.

Beträffande samtliga övriga icke vapenföra värnpliktiga har bestämmandet av inryckningsdagar och tjänstgöringsomgångar m. m. d. överlåtits till vederbörande arméfördelningschefer.

I dessa fall — se g. o. nr 463/1919, mom. 2 a och 4, samt 623/1919, mom. 4 — torde arméfördelningscheferna redan uppgjort noggranna planer för de värnpliktigas inkallelse och uppdelning i grupper samt utfärdat för ändamålet erforderliga föreskrifter, enligt vilka en del av dessa värnpliktiga redan påbörjat sin tjänstgöring och andra undan för undan rycka in.

Sagda planer hava efter förslag av vederbörande underlydande befälhavare uppgjorts med hänsyn till att de olika truppförbanden, i den mån personaltillgången överhuvud det medgiver, skola kunna föfoga över för handräckning, kaseri-, häst- och materiellvård m. m. under olika tider av året med nödvändighet erforderligt antal värnpliktiga, intill dess avlösning i sinom tid kan ske med värnpliktiga tillhörande 1920 års klass. Säsom exempel bifogas av cheferna för IV och V arméfördelningarna i detta avseende utgivna bestämmelser.

Vid uppgörandet av ifrågavarande planer äro arméfördelningscheferna givetvis bundna av föreskrifterna i värnpliktslagen § 27:2 samt föreskrifterna i ovan nämnda g. o. nr 463 och 623/1919 beträffande tjänstgöringstidens sammanlagda längd. De äro däremot berättigade att själva med hänsyn till truppförbandens behov av icke vapenföra samt dessa senares enskilda önskningar avgöra, huruvida tjänstgöringen skall fullgöras i en följd eller uppdelas i tvenne omgångar.

En avkortning av tjänstgöringstiden för dessa värnpliktiga, d. v. s. för den stora massan av de icke vapenföra, skulle således medföra en fullständig rubbning och omkastning av de redan uppgjorda och under tillämpning varande planerna. En dylik omläggning av planerna är givetvis icke möjlig att genomföra utan att — åtminstone tidvis — än ytterligare minska det fåtaliga antalet för handräcknings- och dylik tjänst disponibla antalet icke vapenföra med därav följande nödtvång att för sådan tjänst i stället och i än större utsträckning än nu använda vapenföra värnpliktiga. Härigenom skulle den för dessa senares militärutbildning enligt Kungl. Maj:ts proposition till 120 dagar förkortade tiden i realiteten ytterligare inskränkas.

Vad särskilt expeditions- och skrivbiträden beträffar (g. o. nr 1, sid. 41, och

2/1919), skulle en avkortning av den nu beräknade tjänstgöringstiden medföra, att expeditionerna skulle komma att tidvis antingen helt och hållet sakna skrivbiträden eller ock förfoga över ett alldeles otillräckligt antal sådana, varigenom arbetet vid staber, expeditioner och kanske särskilt inskrivningsväsendet skulle råka i stockning.

En brist på skrivbiträden skulle göra sig ännu kännbarare ett år som i år, då arbetet vid rullföringsexpeditionerna på grund av årsklassens uppdelning i flera olika tjänstgöringsgrupper och dessas inkallelser på olika tider bliver i väsentlig grad förökad; försenade eller till och med felaktiga inkallelser med därav för de värnpliktiga själva olägliga följder kunna allt för lätt bliva resultatet av en dylik brist på skrivbiträden.

För de värnpliktiga, vilka på grund av de utfärdade bestämmelserna redan vidtagit anstalter för ordnande av sina civila tjänster eller sitt privata arbete, kunna ändringar i tjänstgöringsförhållandena medföra olägenheter.

Punkt 5.

Detaljerade planer för utbildningen under en utbildningstid av i Kungl. Maj:ts proposition föreslagna längd, d. v. s. för infanteriet 120 dagar, hava, såvitt mig är bekant, ännu icke blivit utarbetade.

Det bör emellertid erinras därom, att föreskrifter utfärdats beträffande utbildningen av värnpliktiga tillhörande 1918 års klass, vilkas utbildningstid — 135 dagar — i det närmaste överensstämmer med den nu föreslagna.

På grund av dessa av Kungl. Maj:t utfärdade anvisningar — g. o. nr 50, samt vad infanteriet beträffar 561, 562, 735 och 1041/1919, samtliga här bifogade — hava vederbörliga truppslagsinspektörer samt truppförbandschefer givetvis utarbetat närmare och mera detaljerade planer för utbildningens bedrivande, vilka planer, därest så skulle behövas, kunna läggas till grund även för en utbildning under 120 dagar.

Detaljerade planer finnas dessutom visserligen för en första utbildning av 150 dagars längd, men kunna såsom föräldrade icke numera utan vidare tillämpas.

Chefen för lantförvarsdepartementet har emellertid redan för längre tid tillbaka förklarat sin avsikt vara att, därest Kungl. Maj:ts proposition varder av riksdagen antagen, omedelbart utverka befallning för vederbörande truppslagsinspektörer (generalintendenten) att utarbeta och inlämna förslag till nya bestämmelser för utbildningen.

De nuvarande planerna äro nämligen avsedda för en årsklass, vars militära övningstid på grund av årsklassens uppdelning i mindre grupper och därmed sammanhängande förhållanden tyvärr måste i mycket stor utsträckning användas till diverse handräckningsarbeten. Det är att hoppas, att antalet *verkliga* övningsdagar för 1919 års klass skall komma att bliva så väsentligt mycket större, att redan på grund härav ändring i utbildningsbestämmelserna varder erforderlig.

Därjämte synes det önskvärt, att vid utarbetandet av planer för utbildningen av 1919 års klass hänsyn måtte, i ännu högre grad än hittills varit möjligt, tagas till alla de erfarenheter från världskriget, vilka först nu, sedan utländska reglementen och utbildningsföreskrifter börja bliva mera kända, kunna rätt värdesättas.

Då emellertid uppgörandet av förslag till dylika planer är förenat med ett

högst betydande arbete, och förslaget uppenbarligen måste anpassas efter antalet övningsdagar, har det icke ansetts lämpligt att utfärda befallning om igångsättande av sagda arbete, förr än övningsdagsantalet blivit fastslaget.

Stockholm den 4 september 1919.

Underdånigst

OSCAR NYGREN.

Chef för Kungl. lantförsvarsdepartementets kommandoexpedition.

Underdånigt utlåtande.

Genom nådig remiss den 28 augusti 1919 har Eders Kungl. Maj:t anbefallt Arméförvaltningen och Marinförvaltningen att skyndsamt inkomma med yttrande över huru stor ungefärlig besparing för statsverket och huru stor ungefärlig besparing av dagsverken för det produktiva arbetet, som kunde uppkomma vid genomförande av sådan minskning i värnpliktstiden för 1919 års klass, som innefattas i Eders Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 9 till innevarande års urtima riksdag.

I anledning härav får till en början arméförvaltningen för sin del anföras följande.

Med ledning av i avskrift bifogade, från lantförsvarsdepartementets kommandoexpedition under hand bekomna tablå å antalet värnpliktiga (Bil. 1) har arméförvaltningen beräknat, att minskningen å antalet tjänstgöringsdagar skulle utgöra 3,439,998 st. på sätt framgår av närslutna tablå (Bil. 2).

Därest de av innevarande års lagtima riksdag tillämpade grunderna för beräkning av anslagen under fjärde huvudtiteln följas i den mån så låter sig göra, skulle i betraktande av denna minskning i antalet tjänstgöringsdagar besparingarna kunna beräknas uppgå till de belopp, som angivas i Bil. 3. Om hänsyn tages jämväl till de grunder, som använts vid beräkningen av de för år 1920 uti arméförvaltningens underdåniga skrivelse den 30 nästlidna augusti, angående medelsbehovet under fjärde huvudtiteln för år 1921, begärda förstärkningsanslagen skulle besparingarna uppgå till de belopp, som angivas i Bil. 4.

Till närmare förklarande av de i bilagorna 3 och 4 angivna belopp, som genom den föreslagna minskningen i de värnpliktigas utbildningstid skulle besparas statsverket, får arméförvaltningen anföras följande.

De besparingar, som kunna uppstå å bränsle- och vapenanslagen, äro beroende av vissa förhållanden, varom arméförvaltningen icke nu äger sådan kännedom, att deras inverkan på kostnaderna kunna fullständigt bedömas, såsom ifråga om det förra anslaget, den avkortade utbildningstidens förläggande till sommar- eller vintermånader, samt beträffande det senare en inskränkning av de i skjutinstruktionerna fastställda ammunitionsmängder m. m. Då emellertid en besparing å ifrågavarande anslag synts kunna utvinnas genom minskningen i utbildningstiden, har arméförvaltningen ansett sig böra i kostnadsberäkningarna såsom besparingar upptaga de i tabläerna angivna, approximativt beräknade summorna.

I fråga om anslaget till truppförbandens övningar skulle möjligen någon besparing kunna förväntas uppkomma, men har arméförvaltningen icke kunnat bedöma om eller i vad mån besparing å detta anslag kan åstadkommas, enär detta helt beror av de förhållanden, under vilka den förkortade övningstiden kommer att utnyttjas. Skulle några besparingar å detta anslag komma att uppstå, lär beloppet härav i allt fall bliva jämförelsevis ringa.

Bland de i bilagorna 3 och 4 upptagna anslag, å vilka en besparing kunde förväntas uppstå i följd av den föreslagna minskningen i utbildningstiden, har även upptagits anslaget till arméns sjukvård m. m., ehuru något belopp, angivande besparingar å ifrågavande anslag, icke upptagits i tabläernas slutsumma. Anledning härtill är, att det lärers få anses ovisst, huruvida kostnaderna för arméns sjukvård komma att minskas genom den föreslagna inskränkningen i värnplikts-tjänstgöringstiden. Genom den föreslagna förändringen i tjänstgöringstiden för värnpliktiga uttagna för utbildning till egentlig sjukvårdstjänst kommer kompetensen för visst antal för truppförbanden avsedd sjukvårdspersonal att minskas, varigenom ökade fordringar måste ställas på annan sjukvårdspersonals kunskaper och arbetsförmåga, vilket skulle medföra, att en ökning av annan arméns sjukvårdspersonal kunde bliva behöfvig med därav följande kostnad för statsverket. Därest några besparingar verkligen uppstå å ifrågavarande anslag, torde de i alla händelser icke bliva proportionsvis lika stora som minskningen i antalet tjänstgöringsdagar för de värnpliktiga, vadan de uti tabläerna särskilt upptagna beloppen för besparingen å detta anslag i varje fall bör undergå en väsentlig minskning.

Möjligen kan även andra än här ovan nämnda och i tabläerna berörda anslag påverkas av ett genomförande av den i Eders Kungl. Maj:ts nådiga proposition föreslagna avkortningen i de värnpliktigas utbildningstid, exempelvis anslaget till inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m. Då emellertid de besparingar, som kunde tänkas uppkomma å dessa, näppeligen låta sig på förhand beräknas samt i allt fall torde bliva jämförelsevis små, hava de icke medtagits i beräkningarna.

Beträffande de besparingar, som kunna uppstå å anslag under femte huvudtiteln vid en avkortning av värnpliktstiden för icke vapenföra värnpliktiga vid marinen av 1919 års klass med undantag av de, som nämnas under B eller C i § 27 mom. 2 av värnpliktslagen, till 210 dagar, har marinförvaltningen beräknat desamma uppgå till:

Alternativ I (portionskostnad beräknad enligt nu gällande portionspris)

för värnpliktige vid flottan	kronor 53,784: —
» » » kustartilleriet	» 41,806: 50
<hr/>	
Summa kronor 95,590: 50	

Alternativ II (portionskostnad beräknad efter samma grunder som anslaget till naturaunderhåll för år 1919):

för flottan	kronor 29,318: 40
» kustartilleriet	» 22,932: —
<hr/>	
Summa kronor 52,250: 40	

Besparingar i dagsverken, beräknas utgöra vid armén 3,439,998 st. och vid marinen 26,400 st.

I ärendets handläggning hava från marinförvaltningen deltagit vice amiralen Dyrssen, marinöverkommissarien Boalt, kommandörkaptenen Majjström och marinintendenten Halldén, föredragande.

Stockholm den 6 september 1919.

Underdånigst för arméförvaltningen:

F. BERGENHOLTZ. FREDRIK FRÖLICH. FRITZ BAUER.

ADOLF A:SON MURRAY. OSCAR OSTERMAN.

CARL AUG. RYRBERG. AND. ANDERSSON.

Föredragande.

Nils Rosén.

På marinförvaltningens vägnar:

GUSTAF DYRSSEN.

Axel Hammarskiöld.

	Antal dagar under 1. tjänstgöringen		Antal värnplik- tiga (1917 års klass).	Summa antal tjänstgö- ringsdagar under 1. tjänstgöringen		Antal <i>inbesparade</i> tjänstgö- ringsdagar genom Kungl. Maj:ts proposition.	Anteckningar.
	enligt 1914 års här- ordning.	enligt Kungl. Maj:ts propo- sition.		enligt 1914 års härordning.	enligt Kungl. Maj:ts proposition.		
I. Vapenföra.							
Infanteriet	250	120	25,972	^{a)} 6,493,000	3,116,640	3,376,360	¹⁾ Utöver 250 dagar.
Därav underbefäl och fackmän	¹⁾ 60	—	3,636	218,160	—	218,160	²⁾ Utöver 150 dagar.
Kavalleriet	281	281	1,495	420,095	420,095	—	³⁾ Utöver 180 dagar, var- till kommer en repeti- tionsövning.
Artilleriet:							
Fält- och positions- ...	281	281	3,036	853,116	853,116	—	
Fästnings-	295	295	421	124,195	124,195	—	
Ingenjörtrupperna	295	295	1,360	401,200	401,200	—	⁴⁾ Utöver 520 dagar var- till komma två repeti- tionsövning- gar.
Trängen:							
Egentlig trängtjänst o. sjukbärartjänst	150	120	1,639	245,850	196,680	49,170	
Därav underbefäl och fackmän	²⁾ 125	—	211	26,375	—	26,375	
Egentlig sjukvårds- tjänst	180	150	350	63,000	52,500	10,500	
Därav underbefäl och fackmän	³⁾ 95	—	35	3,325	—	3,325	
Intendenturtrupperna ...	210	180	449	94,290	80,820	13,470	
Därav underbefäl och fackmän	⁴⁾ 65	—	63	4,095	—	4,095	
Studenter och likställda	425	425	1,193	507,025	507,025	—	
II. Icke vapenföra.							
Studenter och likställda	365	365	117	42,715	42,715	—	
Övriga	240	210	4,819	1,156,560	1,011,990	144,570	
Summa	—	—	44,796	10,653,001	6,806,976	3,846,025	

Tablån är uppgjord enligt från generalstaben erhållna siffror för 1917 års klass, vilka ock ligga till grund för 1919 års statsverksproposition, IV. huvudtiteln.

Jämlikt 1917 års statsverksproposition, IV. huvudtiteln, sid. 164—166 är en minskning att vänta i årsklasser- nas storlek, vilken minskning enbart kommer att drabba infanteriet.

Enligt inskrivningssammandragen har innevarande år vid infanteriet inskrivits:

vapenföra värnpliktiga (utom studenter) 25,500

icke " " " " 4,000.

Av dessa komma högst 92 % att inställa sig till första tjänstgöring (1914 års statsverksproposition, IV. huvud- titeln, sid. 147). Således: 23,460, resp. 3,680 värnpliktiga.

Bil. 2.

	Antal dagar under första tjänstgöringen		Minskning i dagantal	Antal värnpliktiga	Antal inbesparade tjänstgöringsdagar
	Enligt 1914 års härordning	Enligt Kungl. Maj:ts proposition			
1. Vapenföra.					
Infanteriet	250	120	130	23,460	3,049,800
Därav underbefäl och fackmän	60 ¹⁾	—	60	2,881	172,863
Trängen:					
Egentlig trängstjänst och isjukbärartjänst	150	120	30	1,639	49,170
Därav underbefäl och fackmän	125 ²⁾	—	125	211	26,375
Egentlig sjukvårdstjänst	180	150	30	350	10,500
Därav underbefäl och fackmän	95 ³⁾	—	95	35	3,325
Intendenturtrupper	210	180	30	449	13,470
Därav underbefäl och fackmän	65 ⁴⁾	—	65	63	4,095
2. Icke vapenföra.					
Samtliga med undantag av studenter och likställda	240	210	30	3,680	110,400
Summa	—	—	—	—	3,439,998

¹⁾ Utöver 250 dagar.²⁾ » 150 »³⁾ » 180 »⁴⁾ » 210 »

Bil. 3.

Tablå

utvisande besparingar å fjärde huvudtitelns anslag beräknade efter i huvudsak samma grunder som de av riksdagen beviljade anslagen för år 1920.

A n s l a g t i l l	Minskning i antalet tjänst- görings- dagar	Kostnad per man och tjänstgörings- dag		Besparing	
		Kronor		Kronor	
De värnpliktigas avlöning	3,439,998	—	50	1,719,999	—
Mathållning	3,439,998	—	60	2,063,998	80
Munderingsutrustning	3,439,998	—	33	1,135,199	34
Kasernutredning	3,439,998 ¹⁾	—	08	275,199	84
Bränsle, lyse och vatten	—	—	—	305,316	—
Vapen, ammunition m. m.	—	—	—	56,000	—
Sjukvård ¹⁾	—	—	—	—	—
Familjeunderstöd	—	—	—	68,000	—
Summa	—	—	—	5,623,712	98

¹⁾ Beräknade efter 2 öre per man och dag utgöra besparingarna å detta anslag 68,779 kronor 96 öre.

Bil. 4.

Tablå

utvisande besparingarna å fjärde huvudtitelns anslag beräknade efter i huvudsak samma grunder som de för år 1920 beviljade ordinarie anslagen och de för samma år äskade förstärkningsanslagen.

	Minskning i antalet tjänst- görings- dagar	Anslagsminskning			
		å kronor		Kronor	
Besparing enligt Bil. 3.	—	—	—	5,623,712	98
Besparing i av riksdagen ännu icke beviljade men av arméförvaltningen äskade anslag.					
Förstärkningsanslaget till:					
Mathållning	3,439,998	—	60	2,063,998	80
Munderingsutrustning	3,439,998	—	17	584,799	66
Kasernutredning m. m.	3,439,998	—	01	34,399	98
Bränsle, lyse och vatten.....	—	—	—	300,000	—
Vapen, ammunition m. m.	—	1)	—	33,600	—
Sjukvård	—	2)	—	—	—
Summa	—	—	—	8,640,511	42

¹⁾ Begärd förstärkning: 60 % av avlönningsanslaget.

²⁾ Det begärda förstärkningsanslaget har beräknats efter en kostnad av 0,015 kronor per man och dag. Beräknade efter samma grund skulle besparingarna utgöra 51,600 kronor.